

บทที่ ๘ หลักการดำเนินการซักถาม

หลักการดำเนินการถามปากคำผู้ถูกสอบสวน (เจ้าทุกข์, พยาน)

๑. **ควรซักถามปากคำเมื่อใด** ควรรีบซักถามโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ เพราะพยานสามารถจำเหตุการณ์ได้ดี ความรู้สึกนึกคิดที่จะบิดเบือนรูปคดีและชักซ้อมพยานกันง่าย
๒. **การเตรียมการล่วงหน้า** ก่อนลงมือซักถามปากคำพยาน ควรเตรียมข้อเท็จจริงที่หาไว้ได้แล้วให้พร้อม และเตรียมการกะประเด็นข้อซักถามให้เรียบร้อย โดยพิจารณาว่าพยานปากใดรู้เห็นเหตุการณ์ตอนใด ควรจะไต่ข้อเท็จจริงจากพยานตอนใดมีจะนั้นอาจปลั่งผล่อประเด็นสำคัญบางตอนไปเสียก็ได้
๓. **แสดงความเป็นกันเอง** ระยะก่อนเริ่มลงมือสอบสวนถามพยาน ควรถือโอกาสสนทนากับพยาน สอบถามสารทุกข์สุขดิบทำนองแสดงความเป็นกันเองเสียก่อน หากเริ่มสอบข้อเท็จจริงในทันทีพยานอาจเกิดอารมณ์ตั้งเครียด ไม่เต็มใจเปิดเผยข้อเท็จจริงได้
๔. **คุมพยานให้การในประเด็น** บางคนให้การเล็ดลอดเรื่องราวควรจะต้องคอยกล่อมให้เข้าประเด็นอยู่เสมอ
๕. **พยานขัดกัน** คำให้การของพยานต่างๆ จะต้องสอดคล้องตรงกันกับปากอื่น ๆ และจะต้องเน้นในข้อเท็จจริงอันสำคัญของคดีเสมอไป
๖. **อย่าถามนำพยาน** การถามโดยเชิงให้คำตอบเสียเองจะทำให้ข้อเท็จจริงเสียไปและอาจตั้งรูปคดีผิดพลาด
๗. **ควรตั้งปัญหาให้ตอบทีละข้อ** ถ้าป้อนคำถามซ้อนขึ้นมาหลายๆ ข้อพร้อมกันจะทำให้พยานสับสน
๘. **ควรตั้งปัญหาซักถามที่เข้าใจง่าย** ไม่ใช่ถ้อยคำซับซ้อนกำกวมเข้าใจยาก
๙. **พยานประเภทตอบไม่รู้ไม่เห็น** บุคคลไร้การศึกษา บุคคลเหล่านี้มักจะคิดว่าการเอาตัวเข้ามาผูกพันคดีเป็นเรื่องทุกข์ใส่ตัว จึงไม่ค่อยเต็มใจให้ปากคำต่อผู้ซักถาม จึงต้องป้อนคำถามในทำนองกะชั้นกะยอเป็นพิเศษ และใช้คำถามสักดออย่าให้หาทางตอบว่าไม่เห็น ไม่ทราบทั้ง ๆ ที่รู้เห็นอยู่
๑๐. **ประเภทเฉยเมยต่อผู้สอบสวน** พวกนี้ชอบตอบเลียงๆ ไม่ตรงประเด็นที่ต้องการ ควรเร่งอารมณ์ให้ตอบข้อซักถามให้ละเอียด โดยให้เขาเกิดความภาคภูมิใจในการที่เขาให้ข้อเท็จจริง ควรกระตุ้นพยานโดยวิธีเน้นให้เห็นความสำคัญของข้อเท็จจริงที่เขาได้รู้เห็นมา
๑๑. **ประเภทขี้เหล้าเมายา** ควรเขินขอให้มากๆ บางครั้งอาจให้ข้อเท็จจริงจากคนมาดีกว่าพยานธรรมดาก็ได้
๑๒. **ประเภทข่างพูด** ควรคัดกรองไว้ให้เข้าประเด็นอยู่เสมอ อย่าปล่อยให้พูดเพื่อเชื่อนอกรีตนอกกรอบไป
๑๓. **ประเภทตรงไปตรงมา** โดยให้ความร่วมมือตอบข้อซักถามตรงไปตรงมาเป็นประโยชน์แก่รูปคดีควรชี้แจงให้พยานทราบว่าเป็นหน้าที่ของผู้สอบสวนที่จะต้องค้นคว้าหาข้อเท็จจริง

ของคดีที่ต้องซักไซ้ไล่เสียด และให้พยานให้เหตุผลประกอบบางประการ ก็เพื่อความแจ่มชัดของรูปคดี
 หากมีเจตนาหลบหลู่ถูกพยานไม่

๑๔. **ประเภทกล่าวเท็จ** หากเห็นว่าพยานให้ถ้อยคำที่เห็นได้ชัดว่าเป็น ความเท็จควร
 ปลอบให้พยานโกหกจนจบเรื่อง นักกล่าวเท็จมักแสดงท่าทางสะทกสะท้านประหม่าหรือแสดงความ
 ผู้ตีออกมาในขณะที่พูดไม่จริง เช่น จับแก้อ่อนน่น หูแดง เหงื่อแตก กลิ่นน้ำลายบ่อยๆ และริมฝีปากแห้ง

๑๕. **ประเภทตื่นเต้นและขี้ขาดกลัว** ผู้ซักถามปากคำจะต้องพยายามผูกมิตรและแสดง
 ความเป็นกันเองให้มากและความปลอบใจด้วยว่าผู้ซักถามจะปกปิดคำให้การไว้เป็นความลับไม่เปิดเผย
 แทร่งพราย

หลักการดำเนินการถามปากคำผู้ต้องหา

สำหรับวิธีการดำเนินการซักถามปากคำผู้ต้องหานั้น มีวิธีละเอียดอ่อนยิ่งไปกว่าการ
 สอบสวนซักถามปากคำเจ้าทุกข์และพยาน ทั้งนี้ตามปกติเจ้าทุกข์และพยานมักจะเป็นผู้ที่ให้ความร่วมมือ
 ให้ถ้อยคำผู้สอบสวนซักถามอยู่แล้ว ผู้สอบสวนซักถามเป็นเพียงซักถามข้อเท็จจริงให้เข้าประเด็นแห่ง
 ความเป็นจริงเท่านั้น แต่การซักถามปากคำผู้ต้องหานั้น โดยปกติย่อมไม่ให้ความร่วมมือให้ถ้อยคำอยู่แล้ว
 จนกว่าผู้สอบสวนจะใช้ศิลปะอันชาญฉลาดจนสามารถทำให้ผู้ต้องหาเปิดเผยความจริงได้ แต่ถึงกระนั้น
 ก็อย่าเพิ่งแน่ใจว่าผู้สอบสวนจะให้ความจริงโดยสิ้นเชิง ต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกาจัดห้องสอบสวน
 ผู้ต้องหาไว้เป็นพิเศษ โดยทั่วไปเป็นห้องขนาดกลางมีประตูเข้าออกทางเดียว ปิดประตูมิดชิดไม่มีหน้าต่าง
 แต่มีเครื่องปรับอากาศปราศจากเสียงรบกวนใดๆ จากภายนอก ไม่ติดตั้งเครื่องโทรศัพท์เพื่อไม่ให้มี
 เครื่องรบกวน ห้ามผู้ไม่เกี่ยวข้องผ่านเข้าออกโดยเคร่งครัด โดยถือหลักว่าตนตกอยู่ในภาวะของผู้ถูกควบคุม
 คุมตัว และไม่ให้มีเครื่องประดับห้อง ซึ่งเป็นเครื่องล่อใจไม่มุ่งความสนใจไปยังสิ่งนั้น เช่น รูปศิลปะ
 ตามฝาผนัง ปฏิทิน ฯลฯ หรือถ้าจำเป็นต้องมีเช่นปฏิทินก็ให้ประดับไว้ด้านหลังเก้าอี้ของผู้ต้องหาไม่
 ขอมให้มีสิ่งล่อตาผู้ต้องหาได้ ส่วนวิธีการดำเนินการถามปากคำผู้ต้องหานั้นควรดำเนินการดังนี้

๑. **การเตรียมข้อเท็จจริง** ก่อนที่จะทำการสอบสวนซักถามปากคำผู้ต้องหา จำต้อง
 มีการเตรียมข้อเท็จจริงไว้ก่อน ผู้สอบสวนจะต้องหาความรู้เกี่ยวกับ ข้อเท็จจริงตามรูปคดีนั้นเสียก่อน
 ให้มากเท่าที่จะมากได้ นอกเหนือจากประวัติและความเป็นมาของผู้ต้องหา ข้อแนะนำทั่วไปที่กล่าวมา
 แล้วเพื่อให้ผู้ต้องหาเกิดความรู้สึกว่าผู้สอบสวนรู้รายละเอียดกับคดีนั้นมากก็จะไม่กล้ากล่าวเท็จได้ง่าย

๒. **จำนวนผู้ซักถามปากคำ** โดยปกติควรมีผู้ซักถามเพียงคนเดียว และควรอยู่ตาม
 ลำพังกับผู้สอบสวน ผู้ต้องหาจะเปิดเผยความจริงได้มาก เช่น เพื่อนฝูงที่บอกความลับแก่กันก็หาได้
 พูดยาต่อหน้าผู้อื่นไม่ ถ้าจำเป็นจะต้องมีผู้ซักถามมากกว่า ๑ คน ก็ควรมีอย่างมากไม่เกิน ๒ คน ระวัง
 การขัดจังหวะกันเองให้มาก และไม่ควรรุყกันถึงรูปคดีต่อหน้าผู้ต้องหาเพราะผู้ต้องหาอาจนำมาใช้เป็น
 เป็นหลักฐานในการต่อสู้คดีได้

๓. **การจัดเก้าอี้** สำหรับผู้ต้องหา ไม่ควรมีพนักเท้าแขน ควรจัดเก้าอี้ที่มีพนักพิง
 ตั้งตรงเพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องหามีโอกาสพักอารมณ์ ส่วนผู้ซักถามควรพินิจห่างผู้ต้องหาระยะ ๒ - ๓ ฟุต

ไม่มีสิ่งก้ำกั้วระหว่างกันควรนั่งให้สายตาทั้ง ๒ ฝ่ายอยู่ในระดับเดียวกัน เพื่อจะได้แลเห็นความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับประสาท และความเปลี่ยนแปลงของผู้ต้องหาได้ถนัดชัดเจน เมื่อซักถามปากคำดำเนินไปเข้ารูปรอยแล้ว ควรเลื่อนเก้าอี้ให้จิตตัวผู้ต้องหาเข้าไปอีก

๔. การจดบันทึกปากคำ ในขั้นแรกไม่ควรนำเอกสารกระดาษและเครื่องเขียนมาวางให้เห็น ภายหลังได้สอบถามเมื่อรู้ความจริงแล้วจึงค่อยนำขึ้นมาและจดบันทึกปากคำทันที เพราะการจดบันทึกตั้งแต่แรกทันทีนั้นทำให้ผู้ต้องหาครุ่นคิดอยู่เสมอว่าเป็นหลักฐานมัดตัวเอง อารมณ์ครุ่นคิดดังกล่าวอาจทำให้ผู้ต้องหากลับใจแฉความจริงได้ง่าย การบันทึกปากคำควรดำเนินการ ภายหลังที่ถามปากคำผู้ต้องหากลับใจระแเสความแล้ว

๕. ท่าทีของผู้ถูกซักถาม ผู้ซักถาม (ผู้สอบสวน) ควรแสดงท่าทีให้ปรากฏแก่ผู้ต้องหากว่า ตนต้องการซักไซ้ไล่เลียงค้นหาความจริงเท่านั้น มิได้มุ่งหวังต่อการรับสารภาพผิดของผู้ต้องหาเป็นใหญ่ ผู้ซักถามจะต้องนั่งอยู่กับที่ไม่เดินวนไปมาในห้อง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ต้องหาสนใจอยู่ในหัวผู้ซักถามตลอดเวลา ถ้าผู้ซักถามลุกเดินไปมาผู้ต้องหาจะรู้ว่าผู้ซักถาม ไม่มีความสบายใจมีแต่ความกระวนกระวาย ขาดความสงบและผู้ต้องหาย่อมจะรู้จุดอ่อนแล้วไม่ยอมบอกความจริง และไม่ควรแสดงกิริยาอาการรู้สึกหวั่นไหวคลอนผู้ต้องหาที่กระทำผิดอาญาที่เลวร้าย เพื่อให้ผู้ต้องหาเกิดความอบอุ่นใจเมื่อได้เปิดเผยความจริงเกี่ยวกับคดีนั้นต่อผู้ซักถาม

๖. การแต่งกายของผู้ซักถาม ในต่างประเทศผู้มีหน้าที่ซักถามไม่นิยมสวมเครื่องแบบ เพราะเป็นเครื่องเตือนใจให้ผู้ต้องหาได้รำลึกอยู่เสมอว่า เขาตกอยู่ในฐานะควบคุมตัว หากต้องแต่งเครื่องแบบอย่างเช่นตำรวจไทย หรือนายทหารก็ไม่ควรพกอวูฐ การแต่งกายต้องให้สง่าเป็นที่น่าเกรงขาม

๗. การใช้เครื่องพันธนาการ ไม่ควรใส่เครื่องพันธนาการขณะสอบปากคำ เพราะจะทำให้เสียผลทางจิตวิทยา แต่ต้องระมัดระวังในการจัดระบบควบคุมผู้ต้องหาไว้ให้ดีคือ อย่าให้หลบหนีหรือทำอันตรายต่อผู้ซักถามปากคำได้ ควรจัดวางขามไว้ในนอกห้องสอบสวนเพื่อป้องกันเหตุร้ายที่จะเกิดขึ้นได้

๘. หลีกเลี่ยงคำพูดบางอย่าง หลีกเลี่ยงไม่ใช้คำพูดที่ก่อความหวาดหวั่นต่อผู้ต้องหา เช่น คำว่า “ฆ่าคนตาย” ควรพูดว่า “ยิง” หรือ “แทง” คำว่าขโมยควรพูดว่า “เอาไป” คำว่า “รับสารภาพ” ควรพูดว่า “บอกความจริง” คำว่า “กำลังพูดเท็จ” ควรพูดว่า “ยังไม่ให้ความจริง” โดยตลอดเป็นต้น

๙. ควรระเว้นการสูบบุหรี่ ระหว่างซักถามไม่ควรสูบบุหรี่เพราะอารมณ์ดีถึงเครียดได้ ถ้าจำเป็นต้องสูบบุหรี่ก็ควรสูบให้น้อย แต่ควรยื่นให้ผู้ต้องหาลูกสูบเพื่อผู้คุม

๑๐. ใช้คำถามที่เหมาะสม ควรเลือกใช้คำถามด้วยภาษาพูดที่เหมาะสมกับฐานะของผู้ต้องหา เช่น คนได้รับการศึกษาควรถามด้วยคำต่างๆ หรือภาษาที่รู้ในหมู่พวกเขา เช่น คำแสดงที่ใช้ในหมู่ผู้ร้ายหรือหมู่โจร ผู้ซักถามก็ควรใช้ทำนองเดียวกันเพื่อให้เห็นว่าเรารู้ซึ่งถึงวิธีการกระทำผิดของเขาอย่างแท้จริง แต่ทว่าการใช้ต้องระมัดระวัง มิให้ผู้ต้องหากวาดความเคารพในตัวผู้ซักถามได้

๑๑. **การแสดงความเห็นนอกเหนือใจ** เป็นวิธีหนึ่งที่ได้เรื่องราวจากผู้ต้องหา ทำให้ผู้ต้องหาารู้สึกถึงเจตนาดีของผู้สอบสวน โดยเฉพาะผู้ต้องหากระทำผิดเป็นครั้งแรก กระทำผิดเนื่องจากบันดาลโทสะและกระทำผิดเนื่องจากความเห็นเจ็บแค้น เป็นประเภทที่จะต้องแสดงความเห็นนอกเหนือใจเป็นพิเศษ

๑๒. **การบอกผู้ต้องหาถึงความหนักเบาของโทษ** ถ้ามาทราบบอกว่าโทษทัณฑ์เล็กน้อยไม่ควรวิตก เมื่อผู้ต้องหาเห็นโทษหนักก็จะมีใจเล้าเหตุการณ์ได้มากขึ้นส่วนโทษหนักก็ควรหลีกเลี่ยงการพูดเรื่องโทษกับผู้ต้องหา

๑๓. **การขย้องและยืนยันของผู้ต้องหา** ควรใช้ถ้อยคำสุภาพและระมัดระวังใช้คำยืนยันที่เป็นจริงจะทำให้พูดค้นความจริงได้มากขึ้น

๑๔. **เมื่อผู้ต้องหากล่าวเท็จ** ก็ไม่ควรแสดงอาการโกรธดูค่าหรือใช้ถ้อยคำประทุษร้ายผู้ต้องหา ควรซ่อนปฏิกิริยาไว้และกลับใช้วิธีพูดว่า “รู้แล้วว่าไม่ตอบตรงตามความจริง” เป็นต้น

๑๕. **การใช้เครื่องจับเท็จ**

๑๖. **การถามผู้ต้องหาที่จับได้ในขณะเกิดเหตุ** โดยปกติผู้ต้องหาที่จับได้ในทันทีที่กระทำผิดมักจะมีอาการตื่นตกใจและเพลอสติ ควรรีบซักถามในทันทีก่อนที่จะได้โอกาสสงบสติอารมณ์ เพราะจะได้รับคำสารภาพที่ง่ายขึ้น

๑๗. **ข้อเท็จจริงที่ผู้ถามยังไม่รู้ข้อเท็จจริงใดๆ** ของคดี และผู้ถามไม่แน่ใจอย่ามาพูดกับผู้ต้องหาว่ารู้ความจริงมาอย่างนั้นอย่างนี้ อาจผิดพลาดทำให้ผู้ต้องหาแน่ใจว่าผู้ถามปากคำไม่รู้และยังไม่ได้ข้อเท็จจริงมัดตัวเขาได้

การจดถ้อยคำพยานบุคคล

เมื่อการซักถามสิ้นสุดลง ควรแจ้งให้พยานทราบไว้ว่าตนจะต้องลงชื่อต่อท้ายคำให้การที่ได้ให้การไปแล้ว หากจำเป็นอาจให้นักชวเลขจดตามคำบอกของพยานก็ได้ โดยผู้สอบสวนคอยนำเรื่องให้ต่อเนื่องกันตามหัวข้อที่ได้เตรียมไว้

ข้อสำคัญที่สุดก็คือ ผู้สอบสวนจะต้องไม่จดบันทึกคำให้การเพิ่มเติมข้อความ คำให้การจะต้องบันทึกไว้ให้ตรงกับปากพูด ให้เป็นคำให้การของพยาน ให้เป็นการพูดแทนตัวพยานปล่อยให้คำให้การเป็นไปตามลักษณะคำพูดของพยานเอง

เมื่อได้จดบันทึกคำให้การไว้แล้วให้อ่านคำให้การให้พยานฟัง หรือถ้าพยานอ่านหนังสือเป็นก็ให้อ่านเอาเองก็ได้ แล้วให้พยานลงชื่อไว้ในคำให้การ และผู้สอบสวนก็ลงชื่อกำกับไว้ด้วย ถ้าการสอบสวนต้องสอบสวนหลายหน้ากระดาษก็ควรให้ผู้ให้การลงชื่อย่อๆ ไว้ในหน้ากระดาษนั้น ทุกหน้าทั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ของผู้สอบสวนว่าไม่ได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือเขียนคำให้การใหม่

พยานบางคนอาจปฏิเสธไม่ยอมลงชื่อในคำให้การ แต่ก็คงมีผู้น้อยคนนัก เว้นแต่จะมีข้อเถียงกันว่าผู้สอบสวนจดไว้ไม่ถูกต้อง พยานขอแก้ไขให้ถูก แต่ผู้สอบสวนไม่ยอมแก้ไขให้กับ

พยาน พยานจึงไม่ยอมเซ็นชื่อในคำให้การ จึงใคร่ขอเตือนพนักงานสอบสวนว่าท่านต้องตามใจพยาน เพราะพยานมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อคำให้การของเขา และจะต้องเบิกความที่ศาลต่อไปอีก พนักงานสอบสวนไม่เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำไมจึงจะไปสืบข้อเท็จจริงของพยาน ซึ่งนับว่าเป็นการไม่ถูกต้องกับหน้าที่ของพนักงานสอบสวนอย่างยิ่ง

ในกรณีที่พยานไม่ยอมให้จดคำให้การนั้น พนักงานสอบสวนควรจะอธิบายให้พยาน ฟังว่าการที่จดไว้วันนี้ พนักงานสอบสวนจะจดเฉพาะข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเท่าที่พยานสามารถจำได้หรือไม่เกิดการเสียหายแก่พยาน ถ้อยคำอาจเกิดการเสียหายแก่พยาน พนักงานสอบสวนจะไม่จดบันทึกไว้ในคำให้การของพยาน หรือถ้าพยานไม่ยอมให้จดคำให้การจริงๆ พนักงานสอบสวนจะขอบันทึกคำให้การไว้โดยพยานไม่ต้องเซ็นชื่อ ครั้นเวลาคดีไปถึงศาลพิจารณาหากพยานจะเปลี่ยนใจไปเป็นพยานฝ่ายผู้กระทำผิด อัยการอาจใช้คำให้การที่จดบันทึกไว้วันนี้ยื่นเขาได้

เพิ่มเติมคำให้การ

การสอบสวนและจดคำให้การเพิ่มเติมแก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหาและพยานนั้นมักมีความจำเป็นจะต้องกระทำอยู่หลายกรณีด้วยกัน เป็นต้นว่า ได้ความรู้เพิ่มเติมมาใหม่ก็จำเป็นจะต้องทำการสอบสวนซักถามเพิ่มเติมต่อไปอีก หรือการสอบสวนที่จดบันทึกไว้วันนี้ไม่หนักแน่น หรือพยานให้การขัดกับข้อสำคัญอันจำเป็นต้องสอบสวนเพิ่มเติมต่อไปอีก

การซักถามเพิ่มเติมนั้นมักจะทำกันอยู่เสมอ เพราะเหตุว่าอาจมีข้อเท็จจริงขัดแย้งกันอยู่ในเรื่องเล่าของพยานหลายคนในกรณีเดียวกัน ความขัดแย้งกันนี้จะต้องสอบได้ก็ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนได้บันทึกจดคำให้การของพยานไว้ทุกๆ คนแล้ว จึงจะเปรียบเทียบได้ว่าพยานคนใดให้การแตกต่างกับคนอื่น ๆ อย่างไรบ้าง ต่อไปจึงจะทำการสอบสวนและซักถามพยานเพิ่มเติมว่า ทำไมพยานจึงให้การแตกต่างกัน

ในการสอบสวนเพิ่มเติม ถ้าสามารถจะทำให้ผู้สอบสวนควรจะเดินทางไปพบพยานในการซักถามเพิ่มเติมเสียเอง แทนที่จะรบกวนให้พยานต้องมาพบกับผู้สอบสวน ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน ทั้งนี้ นอกจากลักษณะของข้อเท็จจริงที่ต้องการจะแสดงให้เห็นว่าการซักถามควรจะกระทำ ณ ที่ทำการจึงจะเหมาะสม เช่น จำเป็นต้องคู่ของกลางหรือตัวผู้ต้องหาเป็นต้น อย่างไรก็ดีตามขอให้ผู้สอบสวนระลึกไว้เสมอว่าการที่จะให้พยานมาปรากฏตัวที่ทำการของพนักงานสอบสวนบ่อยๆ ในเรื่องที่จะต้องเพิ่มเติม คำให้การเล็กๆ น้อยๆ นั้น เป็นการไม่สมควรเลยเพราะจะทำให้ความหวังที่จะได้รับความร่วมมือจากพยานนั้นลดน้อยลงไปเป็นลำดับ

รายงานการสืบสวนสอบสวน

การสืบสวนสอบสวน เมื่อได้ดำเนินการเสร็จแล้วให้นายทหารจเร ผู้ดำเนินการจัดทำรายงานเป็นลายลักษณ์อักษร

สำนวนการสืบสวนสอบสวนรวมทั้งรายงานของนายทหารจเร โดยปกติถือเป็นเอกสารประเภทปกปิด แต่ถ้านายทหารจเรผู้ดำเนินการพิจารณาเห็นว่า สำนวนการสืบสวนสอบสวน

เรื่องนั้นควรกำหนดเป็นเอกสารลับชั้นใด ให้ปฏิบัติตามระเบียบสำนักคณะรัฐมนตรีว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ

ความมุ่งหมาย

รายงานการสืบสวนสอบสวนจัดทำขึ้นด้วยความมุ่งหมายที่จะให้ ผู้บังคับบัญชา

ก. ได้ทราบข้อเท็จจริงและหลักฐานในเรื่องที่สั่งให้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนนั้น โดยถูกต้อง พร้อมด้วยความเห็นว่ามีผู้ใด, เรื่องใด, มีความผิดพลาดบกพร่องเหมาะสมอย่างไรหรือไม่

ข. ได้ทราบพฤติการณ์ พร้อมด้วยสาเหตุแห่งความผิดพลาดบกพร่องหรือความไม่เหมาะสมในเรื่องนั้น ๆ โดยถูกต้องชัดเจน

ลักษณะของรายงาน

รายงานการสืบสวนสอบสวนนั้นมีลักษณะดังนี้

ก. ถูกต้องตามความเป็นจริงและปราศจากอคติ

ข. สั้น, ชัดเจน และเป็นระเบียบ

ค. การสรุปเป็นข้อยุติให้ชี้ชัดในทางใดทางหนึ่งโดยชัดเจน

แบบรายงาน

รายงานการสืบสวนสอบสวน คงมีลักษณะดังเช่นแบบหนังสือราชการส่วนเนื้อเรื่อง เพื่อสะดวกแก่การพิจารณา ให้แบ่งข้อความออกเป็นตอน ๆ คือ

ก. ตอนที่ ๑

กล่าวถึง

๑. คำสั่ง ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาตำแหน่งใดลง วัน เดือน ปีใด

๒. หน่วยงานที่ได้รับคำสั่ง ให้หน่วยใดทำการสืบสวนสอบสวน

๓. เรื่องที่สั่งให้สืบสวนสอบสวน สั่งให้สืบสวนสอบสวนเรื่องใดมีความ

อย่างไร ให้แยกเป็นข้อ ๆ

ข. ตอนที่ ๒

กล่าวถึง

๑. การสืบสวน ได้ความอย่างไร (ถ้ามี)

๒. การตรวจสอบหลักฐาน ได้ทำการตรวจสอบหลักฐานอะไรบ้างปรากฏผล

อย่างไร

๓. คำให้การของผู้ถูกสอบสวน ให้กล่าวโดยย่อเฉพาะสาระสำคัญ

๔. สรุปข้อเท็จจริงโดยย่อ

ก. ตอนที่ ๓

กล่าวถึง

๑. **ความเห็นของนายทหารจเรผู้ดำเนินการ** ให้แสดงว่าตามพยาน หลักฐานดังกล่าว นั้น นายทหารจเรมีความเห็นอย่างไร เพราะเหตุใด แล้วสรุปเป็นข้อยุติ

๒. **ข้อเสนอของนายทหารจเรผู้ดำเนินการ** ให้เสนอว่าตามความเห็นที่สรุปเป็นข้อยุติแล้วนั้นสมควรปฏิบัติอย่างไรบ้าง หากจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมหรือกำหนดแบบธรรมเนียมทหารเรื่องใดอย่างไรก็ให้เสนอไปด้วย

การเสนอและการเก็บรักษารายงาน

ก. การเสนอรายงาน

รายงานการสืบสวนสอบสวนนั้นให้นายทหารจเรผู้ดำเนินการเสนอต่อผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งให้ทำการสืบสวนสอบสวนพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานแนบท้ายรายงานโดยใช้บัญชีแบบ ทบ.๑๐๕ - ๐๐๘ มีรายการดังนี้

๑. เรื่องเดิม
๒. เอกสารประกอบสำนวนการสืบสวนสอบสวน
๓. บันทึกคำให้การ
๔. เอกสารอื่น ๆ

ข. การเก็บรักษารายงาน

รายงานการสืบสวนสอบสวนพร้อมด้วยสำนวนทุกเรื่อง เมื่อกรณีถึงที่สุดแล้วให้เก็บรักษาไว้ที่หน่วยสั่งการสืบสวนสอบสวน เพื่อเป็นหลักฐานต่อไป

บัญชีและแบบพิมพ์ต่าง ๆ

บัญชีและแบบพิมพ์ จบ.ต่าง ๆ นั้นมีดังนี้คือ

- ทบ.๑๐๕ - ๐๐๑ ปกสำนวนการสืบสวนสอบสวน
- ทบ.๑๐๕ - ๐๐๒ บัญชีรับเรื่องราว
- ทบ.๑๐๕ - ๐๐๓ บันทึกการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่
- ทบ.๑๐๕ - ๐๐๔ คำให้การผู้ร้องทุกข์ ผู้ร้องเรียนหรือพยาน
- ทบ.๑๐๕ - ๐๐๕ คำให้การผู้ถูกกล่าวหา
- ทบ.๑๐๕ - ๐๐๖ กระดาษเปล่ามีบรรทัด
- ทบ.๑๐๕ - ๐๐๗ บันทึกหลักฐานของเจ้าหน้าที่
- ทบ.๑๐๕ - ๐๐๘ บัญชีหลักฐานประกอบรายงานการสืบสวนสอบสวน